

Flexibele opvang op maat

Offerte van de Stichting Opvangcentra De Elandsstraat 2019 t/m 2022

Aanbod en locatie 24 uursopvang

De organisatie

De Stichting Opvangcentra De Elandsstraat (De Elandsstraat) kent een lange bestaansgeschiedenis en heeft tot op heden bestaansrecht doordat zij steeds in staat is geweest zich aan te passen aan de alsmaar veranderende zorgbehoefte van de Amsterdammer. Zij biedt inmiddels ruim 14 jaar 24 uurs Maatschappelijke Opvang en zet zich hiermee in voor de zeer kwetsbare groep dak- en thuisloze Amsterdamse jongeren in de leeftijd van 18 tot 23 jaar.

De opvang is gesitueerd in het centrum van de stad, in de wijk de Jordaan.

De accommodatie bestaat uit:

De slaapvertrekken:

- Eén (crisis) bed in een aparte kamer
- Zes twee persoonskamers
- Twee driepersoonskamers
- Eén vierpersoonskamer
- Twee medewerkerskamers

Overige ruimten:

- 5 toiletten, 5 douches en een washok met wasmachine en drogers
- Een professionele Keuken
- Woonkamer en eetruimte/ recreatieruimte
- Gespreksruimte
- Personeelskantoor
- Directie/administratie kantoor

De Elandsstraat kent een zeer 'platte' organisatiestructuur. Medewerkers vormen een hecht team wat sterk zelfregelend en zelfsturend is. Iedereen maakt onderdeel uit van het primaire proces.

Dit met als gevolg dat:

- overheadkosten uiterst laag zijn;
- er meer 'handen aan het bed' zijn;
- de directeur weet wat er speelt op de werkvloer;
- beslissingsprocessen kort zijn;
- gewenste aanpassingen/ koerswijzigingen snel in te voeren zijn.

De formatie ziet er als volgt uit:

Directie	1,0 fte
Pedagogisch medewerker HBO en MBO	11,4 fte
Administratie	0,9 fte
Totaal	13,3 fte

De zorg

Met 24/7 minimaal twee pedagogisch medewerkers op de groep is het zorgaanbod van de Elandsstraat zeer intensief te noemen. De Elandsstraat heeft het dan ook niet over opvang, maar over intensieve begeleiding

Dit aanbod maakt het niet alleen mogelijk om zeer kwetsbare jongeren op te vangen die nergens anders terecht kunnen maar ook om ze in een relatief korte tijd (3- 4 maanden) stappen te laten zetten die nodig zijn voor een 'fundament' waarop verder gebouwd kan worden richting een volgende stap in hun woon- en levenscarrière.

Het intensieve zorgaanbod laat zich opdelen in drie fases.

1. Observatiefase

De screening van de GGD geeft een goede richting maar is veelal nog niet voldoende om echt een goed beeld te krijgen ten aanzien van de zorgbehoefte van de jongere.

Voor de Elandsstraat reden om de jongere altijd de eerste twee weken te observeren voor er begonnen wordt met het invullen van het trajectplan. De observatie wordt op een actieve manier gedaan door onder andere het bespreken van non-verbale signalen om zo in gesprek te gaan over het achterliggende gedrag. De structuur van de Elandsstraat in combinatie met de aanwezigheid van altijd minimaal twee professionals maakt het mogelijk om een goed beeld te krijgen van de onderliggende oorzaken van de problemen. Indien nodig wordt er daarbij gebruik gemaakt van andere zorgaanbieders zoals bijvoorbeeld de GGZ.

De bevindingen worden besproken met de jongere om deze vervolgens samen te verwerken in de zelfredzaamheidsmatrix (ZRM). Op die manier wordt inzichtelijk gemaakt waar de jongere staat en waar de jongere naar toe gaat.

2. Stabilisatiefase

In deze fase wordt er samen met de jongeren een trajectplan opgesteld. Er wordt gesproken over dromen en ambities en wat haalbaar zou kunnen zijn. Doelen worden samen opgesteld en het wordt de jongere duidelijk gemaakt dat het trajectplan zijn/haar plan is en vooral niet het plan van de hulpverlening. Uiteindelijk bepaalt de jongere zelf of hij* in zee gaat met de Elandsstraat. Deze vrijheid betekent voor de Elandsstraat zeker niet dat dit vrijblijvend is. Voorwaarde voor een verblijf bij de Elandsstraat is dat de jongere echt de bereidheid toont om te werken aan de doelen zoals opgesteld in het trajectplan. Dat betekent vaak een confrontatie met zichzelf. Iets wat in de regel gepaard gaat met veel ontkenning, angst en verzet.

Om de jongere te helpen met het zetten van de eerste stap wordt er zo dicht als mogelijk om de jongere heen gestaan waardoor er weinig andere ruimte overblijft dan in beweging te komen. Met andere woorden de Elandsstraat kijkt in deze fase met alles mee en bemoeit zich er desnoods ook mee zodra de jongere dreigen terug te vallen. Dat laatste gebeurt in de vorm van heel veel gesprekken waarbij de jongere gedwongen wordt inzicht te krijgen.

3. Herstel

Met het zetten van de eerste stappen ontstaat er steeds meer ruimte om met de jongere te werken aan zijn/haar eigen kracht. Dit moet zorgen dat de jongere straks beter de verantwoordelijkheden draagt met steeds minder (professionele) ondersteuning. In deze fase gaat het dan ook vooral om het vasthouden van de ingezette lijn. Begeleiding doet in deze fase een kleine stap achteruit om de jongeren die eigen kracht zelf te laten vinden. Ook wordt het netwerk in deze fase in een dusdanige positie gebracht dat deze een prominentere rol hebben ten aanzien van de ondersteuning van de jongere.

De Elandsstraat maakt in deze fase gebruik van de methodiek 'Oplossingsgericht werken'. Samen met de jongere (en zijn netwerk) worden oplossingen geformuleerd.

Samen met de jongere worden de ZRM scores ingevuld en doelen van het trajectplan afgetekend of indien nodig bijgesteld. Bij voldoende vooruitgang kan de jongere, in samenspraak met de veldtafel, doorstromen naar een andere zorgaanbieder met een minder intensief zorgaanbod. Denk daarbij aan: 24 uur opvang (ATP) van de Volksbond of begeleid wonen van HVO-Querido of het Leger Des Heils.

Nazorg

De aangeboden zorg binnen de Elandsstraat is nooit het eindstation. De Elandsstraat laat jongeren in korte tijd die moeilijke eerste stappen zetten maar voor verdere groei van de jongere is samenwerking met andere zorgaanbieders (en het netwerk) essentieel. Naast een schriftelijke overdracht en rapportage vindt er daarom ook altijd een 'warme overdracht' plaats, zodra jongeren overgaan naar een andere zorgaanbieder. Daarnaast zorgt de Elandsstraat altijd voor een periode van nazorg. De duur van deze periode wordt in samenspraak met de jongere bepaalt.

Crisisopvang/ time-out

Jongeren fluctueren erg in hun functioneren wat maakt dat jongeren in een begeleid woontraject regelmatig te maken krijgen met een terugval. In zo'n periode is er vaak behoefte aan een korte periode van intensieve zorg om zo te voorkomen dat de jongere uitvalt en op straat beland. Veel zorgaanbieders kunnen niet aan deze vraag voldoen en dus wordt er vaak een beroep gedaan op de Elandsstraat. De Elandsstraat is de juiste partij voor dergelijke crisisopvang of dergelijk time-out moment. In korte tijd worden jongeren weer terug in 'het zadel' geholpen.

* Overal waar hij gezegd wordt kan ook 'zij' gelezen worden.

Dagopvang

Voor jongeren met een verwijzing Elandsstraat, maar voor wie er nog geen plek is, biedt de Elandsstraat de mogelijkheid om al wel te starten met de zorg in de vorm van dagopvang.

Jongeren zijn dan overdag op de opvang, maken gebruik van alle faciliteiten, maar slapen nog elders.

Ketensamenwerking en gezamenlijke budgetverantwoordelijkheid

Samenwerking binnen de keten is het middel om de jongeren zo goed mogelijk te begeleiden tegen zo laag mogelijke (keten)kosten. Dit is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de keten. Een gezamenlijk gevoel van overwinning, verlies en risico is hierbij noodzakelijk omdat er voor hetzelfde doel gewerkt wordt. De Elandsstraat ziet zichzelf als stukje van de puzzel van de jongere en heeft andere spelers uit de keten nodig om de gehele puzzel met de jongere te kunnen leggen.

De geboden opvang en intensieve zorg is de expertise die de Elandsstraat inbrengt in de keten maatschappelijke opvang jongvolwassenen. De geleverde diensten van alle partners, dus ook die van de Elandsstraat, moet veelvuldig geëvalueerd worden zodat iedere leverancier zijn eigen rol blijft vervullen en zij goed op elkaar aan blijven sluiten. Waar de ene ketenpartner gebleven is met de begeleiding van de jongere, pakt de volgende in de keten het weer op.

Eén van de essenties van de ketensamenwerking is voortdurende verbetering en aanpassing. Dit vereist een gedegen coördinatie tussen de verschillende schakels. Door het gezamenlijk opzetten van pilots waarin een nieuw zorgaanbod of een nieuwe manier van werken wordt ontwikkeld, kan er flexibel op de essentie ingespeeld worden. De Elandsstraat kan door de betrekkelijk kleine omvang snel inspelen op veranderingen. Daarnaast is zij bereid om aanpassingen te doen en is zij enthousiast vernieuwingen uit te proberen. De Time-out pilot is hiervan een goed voorbeeld. Nauwe samenwerking met de ketenpartners en het blijven meten van de prestaties leidt tot hogere kwaliteit van de dienstverlening, kostenverlaging en betere resultaten voor de jongeren.

Naast de participatie van de Elandsstraat in de MOJ-structuren is er ook samenwerking op bestuurlijk niveau. Het lidmaatschap van het Bestuurlijk Overleg Zwerfjongeren (BOZ) is hier onderdeel van. Het is belangrijk om dergelijke samenwerking voort te zetten. Gezamenlijke verantwoordelijkheden, zoals de budgetverantwoordelijkheid, is dan ook vast onderdeel van de agenda van het BOZ.

Samenwerking met professionals in het veld

Er wordt intensief samengewerkt met professionals van de andere zorgaanbieders. Daarbij is het belangrijk dat de medewerkers van de Elandsstraat de juiste (communicatieve) vaardigheden hebben om de andere professional als gelijkwaardige gesprekspartner te zien. Dat brengt de samenwerking naar een hoog niveau en zorgt ervoor dat we samen het beste voor de jongere kunnen doen. Uitwisseling van kennis en aanpassingsvermogen is hierbij van essentieel belang. Op deze manier worden de verschillende expertises samengebracht op de werkvloer.

Door gebruik te maken van hetzelfde screeningsformulier van de GGD, het meetinstrument Zelfredzaamheids-Matrix (ZRM) en het huidige trajectplan, wordt uitwisseling van informatie gemakkelijker. Uit de praktijk is gebleken dat er veel jongeren niet op de afspraken verschenen. De drempel voor jongeren om de deur uit te moeten voor de afspraken, blijkt vaak te hoog. Op initiatief van de Elandsstraat is er toen voor gezorgd dat er een aantal afspraken met ketenpartners voortaan op de Elandsstraat plaatsvinden. De jongeren komen zo beter aan op de geplande afspraken en het zorgt tevens dat de lijnen tussen de professionals uit het veld en de Elandsstraat kort zijn waardoor er dus sneller inhoudelijke- en procesbeslissingen genomen en tot uitvoer gebracht kunnen worden. Er wordt nu in eigen huis gebruik gemaakt van de diensten en het aanbod van de volgende professionals:

- Klantmanagers en jongerenadviseurs van Werk, participatie en inkomen (WPI);
- Schuldhulpverleners van Puur Zuid;
- GGZ ondersteuners van zorgtoeleiding van Arkin;
- Hulpverleners van Jellinek (onderdeel van Arkin);
- SPV'er van de GGD;
- Verpleegkundigen van VoorZorg GGD (bij eerste zwangerschap);
- Veldwerkers van Streetcornerwork;
- Medewerkers van Don Bosco Jonathan (organiseert groepsactiviteiten en maatjesproject voor en door jongeren) en Straatvisie (platform voor dak- en thuisloze jongeren; spreekbuis richting beleidsmakers en andere professionals).

Daarnaast wordt er door de medewerkers goed contact onderhouden en samengewerkt met onder andere:

- Hulpverleners van Samen DOEN, Stichting MEE, OKT (opvoedingsondersteuning);
- Budgetbeheer en bewindvoering van PLANgroep, FIBU en Centram;
- Verwijzers als Spirit, Willem Schrikker Groep, Jeugdbescherming Regio Amsterdam;
- Reclassering en advocaten van jongeren;
- HVO-Querido, Atlantisplein van de Volksbond, Leger des Heils (als verwijzer en vervolgplek);
- Coaches van de verschillende trajecten als Pantar, The Colour Kitchen, Rambler, Cre8, B Challenged;
- Studieloopbaanbegeleiders (SLB'ers) van het ROC.

Inzet van voorzieningen, middelen en activiteiten

Naast de genoemde integrale aanpak met ketenpartners en de eigen aanpak van de Elandsstraat om de problematiek van de jongeren aan te pakken wordt er in huis essentiële structuur geboden voor de jongeren.

Dagstructuur

Jongeren ontbreekt het vaak aan structuur, een regulier dag- en nachtritme is er bij veel jongeren niet. Zij blijven tot ver na middernacht op en hebben hierdoor de behoefte om tot in de middag in bed te blijven. Naast deze gewoonte hebben zij vaak nog meer gewoonten die afbreuk doen aan hun zelfredzaamheid, zoals overmatig gamen, drinken, blowen en het roken van sigaretten. Daarnaast 'hangen' zij veel op straat wegens het ontbreken van een dagbesteding en bezorgen zij regelmatig overlast. Ook gaan de jongeren veelal om met niet steunende 'foute' vrienden.

Om dit patroon in de basis te doorbreken biedt de Elandsstraat een heldere stevige structuur met leerperspectief. De voorwaarde voor een leerzame omgeving is veiligheid. Dit wordt gecreëerd door de huiselijke en kleinschalige sfeer. Deze structuur brengt jongeren al snel in een gezondere situatie waardoor de Eigen Kracht toeneemt en ruimte ontstaat om te werken aan de belangrijkste problemen. Aangeleerd wordt om op tijd naar bed te gaan, op tijd op te staan, de dag door te spreken en af te sluiten bij de dagopening en -afsluiting, niet in je eigen leefomgeving te blowen/roken en een zinvolle dagbesteding te hebben. Daarnaast zijn er afdelingsregels waar de jongeren zich aan dienen te houden.

Door de jongeren dagelijks te laten vertellen (bij de dagopening) van hun plannen voor die dag en daar bij de dagafsluiting 's avonds op terug te komen worden jongeren gestimuleerd na te denken over de toekomst op de korte termijn. Dit wordt per individu, op eigen tempo uitgebouwd naar een aanpak voor langere termijn zodat de jongeren leren plannen. Door de veilige leeromgeving hebben de jongeren de ruimte om fouten te maken zonder dat zij zichzelf verliezen. Dit bevordert het oplossingsvermogen van de jongeren.

Dagprogramma

Het bieden van een dagstructuur blijkt nog niet voldoende om de jongeren meer richting en een doel in het leven te bewegen. Naast de dagstructuur die iedere dag hetzelfde is, wordt er ook een dagprogramma ingezet. Dit is net als de dagstructuur een verplicht onderdeel, tenzij de jongere school- of werkverplichtingen heeft op de momenten dat dit programma geboden wordt. Wekelijks komen de volgende onderdelen aan bod:

- Huiskamerbespreking; een jongere kan hier een onderwerp inbrengen. Ook kan hij zich inzetten om verandering te weeg te brengen. Er wordt geluisterd naar de jongeren en bij een voorstel mogen zij een plan voor de uitvoering opstellen.
- Motivational speaker; de jongeren worden geïnspireerd om te werken aan dromen en doelen.
- Meidengroep; meiden hebben nogal eens te kampen met sexespecifieke problematiek. Hoe hiermee om te gaan en waar je tegen aan kunt lopen wordt bij dit onderdeel besproken. Er mogen ook zelf actuele onderwerpen ingebracht worden door de meiden.
- Jongensgroep; Hier wordt besproken waar je als jongen tegenaan loopt in de huidige maatschappij. Jongens worden eerder terechtgewezen en er is een ander verwachtingspatroon van hen. Hoe ga je hiermee om en waarom werkt het zo? De jongens kunnen ook zelf, onderwerpen die voor de jongens dat moment actueel zijn aandragen.
- Preventiegroep; de jongeren krijgen een dagboek voor middelengebruik, deze wordt bijgehouden en er wordt gesproken over invloeden van gebruik, gevoelens, negatieve of juist voor de jongere positieve gevolgen enz. Dit wordt in groepsverband gedaan om de discussievaardigheden met onder andere beargumentering te oefenen.
- Vrijtijdsgroep; hierbij worden de jongeren gemotiveerd om gezamenlijke activiteiten te ontplooiën, van een gezelschapsspellenavond tot een rap middag.
- Huiswerkbegeleiding en sollicitatietraining.

Trajecthouderschap en resultaatgericht werken

Een goede invulling van het trajecthouderschap is een belangrijk aspect voor de succesvolle samenwerking in de casuïstiek van een jongere. In het cliëntgebonden trajectplan worden er samen met de jongere doelen, stappen en afspraken op maat vastgelegd, gericht op toeleiding naar een vervolgplek. Daarnaast blijkt de specifieke problematiek ook uit het trajectplan. Deze doelen, per leefgebied, zijn leidend voor de begeleiding en bieden perspectief op doorstroom. De trajecthouder draagt zorg voor het inzetten van verschillende ketenpartners ten behoeve van de bevordering van het herstel van de jongere. Hierin wordt afgestemd wie wat doet.

Ieder aspect waar de jongere ondersteuning in kan krijgen wordt naast de geboden acties intensief gemonitord. Er wordt vooral ook gekeken of de jongere zijn verplichtingen nakomt. Als dit niet het geval is, wordt er een gesprek met de jongere aangegaan wat hier de redenen van zijn en hoe de eventuele belemmeringen opgelost kunnen worden. Hierbij draagt de jongere zelf de oplossingen aan om het proces zo veel mogelijk in hun eigen handen te houden om zo ook te leren hoe in de toekomst met een dergelijke terugval om kan worden gegaan.

Bij het weigeren van meewerken aan het traject wordt de jongere eerst gemotiveerd dit wel te doen doormiddel van gesprekken en een passend motivatieplan. Mocht de wil uitblijven wordt er op initiatief van de mentor van de jongere een zorgoverleg gepland, waar zowel de jongere als meerdere betrokken hulpverleners bij aanwezig zijn. Hier heeft de jongere een laatste mogelijkheid zich te verweren.

Mocht er na dit overleg nog geen verandering in inzet geconstateerd worden, wordt de procedure volgens de beschikking gevolgd om over te gaan tot beëindiging verblijf maatschappelijke opvang.

Omdat de jongeren zodanig kwetsbaar zijn is de 'deur' bij de Elandsstraat zelden helemaal dicht. In veel gevallen heeft de jongere namelijk extra tijd nodig om tot besef te komen dat iets 'willen' ook iets 'moeten' betekent.

De mentor is verantwoordelijk voor de administratieve afwikkeling met betrekking tot de casussen waar hij regisseur van is. Dit houdt in dat hij de registratie in Trajectus bijhoudt. Daarnaast schrijft de mentor de rapportages en de gespreksverslagen van de (zorg)overleggen. Bij de door-/uitstroom zorgt de mentor voor een warme overdracht, waardoor de vervolgplek precies kan starten waar de Elandsstraat gebleven is in de ondersteuning.

Kwaliteitsbeleid

De Elandsstraat heeft de ambitie om continue te innoveren op het gebied van de sociale vraagstukken met betrekking tot de doelgroep. Het doel is de kwaliteit van werken te blijven verbeteren waardoor de jongeren eerder, weer zelfredzaam kunnen participeren in de maatschappij. Door een snellere doorstroom van jongeren, kan er aan meer 'probleem jongeren' ondersteuning geboden worden in een korter tijdsbestek. Minder dakloze jongeren zorgt naast minder druk op de zorg en een perspectief voor de jongeren ook voor een betere leefbaarheid van de stad. De Elandsstraat evalueert hierom het zorgaanbod steeds opnieuw om dit nog beter af stemmen op de veranderende zorgbehoefte en zorgnoodzaak van jongeren.

Om te kunnen blijven leren en verbeteren is zicht in de klanttevredenheid noodzakelijk. Onder de (vertrekkende) jongeren wordt daarom doorlopend onderzoek gehouden. Zowel de kwantitatieve als kwalitatieve methode wordt hiervoor ingezet. Naast de onderzoeken is er een klachtencommissie opgesteld waar onafhankelijke beoordeling van klachten plaatsvindt. Ook met de informatie die hier uit voortvloeit wil de Elandsstraat zich verbeteren.

Daarnaast is het van belang dat de medewerkers mee blijven bewegen met de ontwikkelingen binnen het sociale domein. 60% van het personeel heeft een gerichte HBO opleiding dan wel academische achtergrond. 40 % heeft een MBO achtergrond als basis. Naast de opleidingseisen wordt er een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) opgesteld en bijgehouden. Ook worden er vier keer per jaar gezamenlijke trainingdagen ingezet onder begeleiding van gekwalificeerde externe trainers. Daarbij is iedere medewerker een getraind bedrijfshulpverlener waarvoor iedere twee jaar een verplichte herhalingstraining voor wordt gevolgd.

Tot slot gaat de Elandsstraat graag tussentijdse evaluaties aan met opdrachtgevers en is zij voorstander van prestatie metingen gedurende de looptijd van projecten. Voor dit laatste houdt de administratieafdeling de statistieken nauwgezet bij. Hierin wordt onder andere de in- en uitstroom van jongeren gekoppeld aan de verblijfsduur. Ook wordt er bijgehouden, doormiddel van de Zelfredzaamheids-Matrix (ZRM), met welke scores de jongeren doorstromen naar de vervolgplek. Daarnaast worden er de nodige gegevens verwerkt in het registratiesysteem Trajectus om het overzicht te bewaren. Informatie over terugval kan ook gebruikt worden om van te leren.

Bovengenoemde aspecten zorgen voor het waarborgen van de kwaliteit op grond van het inzichtelijk maken van structuren, processen en uitkomsten.

De vijf leefgebieden

1. Netwerk

Het netwerk van een jongere is vaak erg beperkt, niet alleen in omvang maar ook in de mate van ondersteuning. In veel gevallen ontbreekt er zelfs een steunend netwerk. Vaak hebben jongeren van de Elandsstraat contacten met lotgenoten ('vrienden') die nog onvoldoende gericht zijn op het eigen herstel waardoor deze contacten als negatieve peers fungeren. De jongeren nemen, veelal voor zichzelf ongemerkt de normen, waarden en leefwijze van hen over ten nadele van de eigen ontwikkeling en het herstel.

Samen met de jongere wordt onderzocht hoe zijn/haar netwerk in elkaar zit door het opstellen van een ecogram. Hierbij wordt de omvang en de kwaliteit van het sociaal netwerk in zicht gebracht. Er worden personen uit het eerste milieu (familie), het tweede milieu (school, werk), het derde milieu (vrienden, kennissen) en het vierde milieu (publieke omgeving, o.a. hulpverleners maar ook social media) opgenomen in het ecogram. Daarnaast wordt er in aangegeven welke rol zij hebben in het leven van de jongere en wat de aard van de relatie is. Als het ecogram opgesteld is wordt dit met de jongere besproken.

Er wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om het netwerk te versterken en of er mogelijkheden zijn een beroep te doen op leden van het netwerk. Dit wordt met behulp van de Quez lijst gedaan. Hierbij wordt uitgegaan van de eigen regie van de jongeren, zij bepalen dus wat ze willen. Hierdoor is dit een ondersteunend instrument bij de vorming van het netwerk. De jongeren bepalen met welke personen in het netwerk het contact kwaliteitsverbetering behoeft, geneutraliseerd of juist verbroken moet worden, wie zij nieuw bij het netwerk zouden willen betrekken en wie zij om hulp zouden kunnen vragen. De tool bevordert het gebruik van informele steun doormiddel van het evalueren, opbouwen en versterken van het netwerk. Door de manier van vraagstelling wordt er beroep gedaan op de vergroting van het welbevinden en empowerment van de jongere.

Soms zijn de jongeren zorgmijndend en geven zij aan niets te willen met het netwerk. Om de drempel te verlagen een beroep te doen op het netwerk wordt de vraagverlegenheid aangepakt door te erkennen dat hulp vragen en accepteren erg lastig kan zijn. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheid van een vorm van wederkerigheid in het contact. Hetgeen dat teruggedaan wordt hoeft niet van gelijke grootte te zijn en kan voorgesteld worden door de jongere zelf, dit maakt het vaak aantrekkelijker voor de jongere. Hierbij is het van belang dat er wel een reëel beeld is van de verwachtingen van de jongere, om afhaken te voorkomen. Het kan namelijk zo zijn dat het voorstel door de jongere afgewezen wordt, of dat de ander toch niet afkomt met zijn deel van de afspraak. Mocht iets wel gelukt zijn in het netwerk is het belangrijk dit succes te vieren gezien dit een positieve stap is in het proces. Zo wordt de motivatie vastgehouden om aan het netwerk te blijven werken.

Ook wordt er, daar waar mogelijk, gebruik gemaakt van de JIM-aanpak (Jouw Ingebrachte Mentor). De jongere kiest zijn JIM zelf. Dit is een persoon uit het netwerk die erg veel voor de jongere betekent en zal fungeren als persoonlijk vertegenwoordiger richting ouders en professionals. Hiermee schuift de taak van de hulpverlener op richting JIM en wordt er met de JIM gewerkt aan herstel van de jongere. Hierbij houdt de jongere zelf de regie, dit betekent dat de jongere altijd aanwezig is bij gesprekken en dat er geen beslissingen zonder hem genomen worden.

Tot slot is de jongere zelf de bepalende factor in de manier van toenadering zoeken tot het netwerk en de frequentie van toenadering. De Elandsstraat ondersteunt de jongere bij het bedenken van de vorm van contactopname. Het contact kan onder andere telefonisch, per mail of in een persoonlijk gesprek plaatsvinden, echter is dit vaak nog een brug te ver. Daarom worden er ook drempelverlagende vormen gebruikt die dichterbij de jongeren staan. Voorbeelden hiervan zijn, het maken van een filmpje, rap, knutselwerk enz.

Ondanks deze methoden om het netwerkherstel van de jongeren in gang te zetten, leert de ervaring dat de mogelijkheden vaak uiterst klein zijn als zijn multi-problematiek nog onvoldoende gestabiliseerd is. Hierdoor speelt eenzaamheid, de eerste weken na binnenkomst op de Elandsstraat een grote rol. Om deze eenzaamheid te doorbreken wordt er gebruik gemaakt van het aanbod van Don Bosco, het 'maatjes project'. Hiermee wordt ook de neiging van het opzoeken van lotgenoten, waardoor de gewenste gedragsverandering wordt geremd, doorbroken.

2. Wonen

Het ontbreekt jongeren op meerdere fronten aan basisvaardigheden om de stap naar zelfstandig (begeleid) wonen te maken. Binnen de Elandsstraat wordt hier op verschillende manieren op ingespeeld. Direct bij binnenkomst wordt al begonnen met de volgende ondersteuningsvormen:

- Kamertraining, waarbij de jongere geleerd wordt de omgevingshygiëne onder controle te houden. Hiermee wordt ervaren dat een geordende en schone kamer kan zorgen voor rust, wat helpend kan zijn voor meer overzicht in overige problematiek;
- Wasprogramma, waarbij de jongere geleerd wordt dat dit onderdeel is van de persoonlijke hygiëne. De jongere leert prioriteiten te stellen door keuzes maken in het bestedingspatroon. Er moet een klein bedrag voor vrij gemaakt worden in plaats van dit te besteden aan andere zaken zoals Cannabis. Daarnaast leert de jongere plannen, vaste afspraken voor het doen van de was;
- Kookprogramma, waarbij de jongere geleerd wordt met een bepaald budget een gezonde maaltijd te bereiden. Daarnaast wordt de jongere geleerd wat een gezond eetpatroon voor uitwerking kan hebben op het eigen welzijn;
- Corvee, waarbij de jongere geleerd wordt dat de zorg dragen voor het huishouden één van de (gezamenlijke) eigen verantwoordelijkheden is. Samenwerken en schoonmaken van het huishouden komen hier aan bod;
- Leren samenleven, waarbij de jongere geleerd wordt hoe er in harmonie samengeleefd kan worden. Er wordt geleerd welke vormen van overlast er zijn en hoe te voorkomen dat je zelf voor overlast zorgt. Hierbij wordt er tevens geoefend in het leren vragen van hulp en ondersteunen van anderen. Door de veilige leefomgeving die de Elandsstraat de jongeren biedt kan een jongere zich al snel op het gemak voelen om met de oefeningen aan de slag te gaan.

Bij het bieden van bovenstaande aspecten voor het ontwikkelen van de woonvaardigheden wordt er uitgegaan van de eigen kracht van de jongeren. In eerste instantie is er veelal veel ondersteuning nodig bij de uitvoering van de taken. Er wordt gewerkt met aftekenlijsten die de zelfstandigheid en de vordering van de jongeren meten. Hoe zelfstandiger de jongere te werk kan gaan hoe meer de zelfregie ontwikkelt. Dit blijkt uit het steeds minder te hoeven ondersteunen tot dat er geen toezicht meer bij nodig is. Een jongere is dan in staat zelfstandig te bepalen wanneer welke taken uitgevoerd worden en weet deze ook in volledige zelfstandigheid uit te voeren.

3. Dagbesteding

Werk en school zijn activiteiten waar de jongeren vrijwel altijd laag op scoren. Jongeren hebben vaak geen enkele werkervaring. Ook hebben weinig jongeren een afgeronde schoolopleiding, laat staan een startkwalificatie. Veelal komen de jongeren binnen zonder dat zij een dagbesteding hebben. De Elandsstraat stelt een dagbesteding, die bijdraagt aan een constructieve opbouw van de toekomst en de bevordering van zelfregie verplicht.

In eerste instantie wordt er op terugkeer naar school ingezet. De jongere geeft zelf aan of hij hier aan toe is of niet. De begeleiding doet met de jongere onderzoek naar de aspecten die het standpunt staven. Indien terugkeer naar school haalbaar lijkt, wordt er een beroepskeuzetest afgenomen. Bij het matchen van de uitkomst met de wensen van de jongere schrijft de jongere zichzelf, onder begeleiding, in bij een opleiding. Het intakegesprek zal met de jongere, school en begeleiding van de Elandsstraat plaatsvinden. Hierbij kan de begeleiding de problematiek en vooral de ondersteuning die de jongere hierin krijgt toelichten. Gedurende het volgen van de opleiding zal er, zolang de jongere op de Elandsstraat verblijft, intensief gemonitord worden hoe de jongere de studie doorloopt.

Hiervoor zal er contact met de SLB'er zijn. De zelfregie van de jongere wordt hierin bevorderd doordat hij bij dit contact aanwezig is en gestimuleerd wordt zijn visie over het verloop te delen.

Indien het volgen van een studie niet haalbaar blijkt, wordt er ingezet op werk. Ook hier wordt er gekeken naar wat de jongere zou willen en wat haalbaar is. De zelfregie wordt ook nu weer bevorderd door de verantwoording bij de jongere te leggen. Zo leert hij dat er op eigen kracht actie ondernomen moet worden om iets voor elkaar te krijgen. De jongere wordt gestimuleerd om een werkplan op te stellen. Uiteraard wordt de jongere, indien nodig, ondersteund in hoe hij het plan opstelt en hoe hij hier uitvoering aan geeft. Zo kan er geholpen worden met het zoeken en reageren op vacatures. Maar ook de vragen als: hoe presenteer je je bij de werkgever en hoe werk je aan een goede arbeidsrelatie, worden samen besproken. Dit kan worden gedaan met behulp van rollenspellen. Dit resulteert in een arbeidsfittere werknemer en zorgt voor het langer kunnen vasthouden van werk.

Daarnaast kan een jongerencoach van het WPI ingeschakeld worden indien school en werk beide nog niet haalbaar blijken. Er wordt onderzocht hoe arbeidsfit de jongere is en binnen welke termijn er naar arbeid of onderwijs toegewerkt kan worden. De mogelijkheden en de haalbaarheid van verschillende trajecten voor de jongeren worden onderzocht, samen met de jongere en de begeleiding. Met de jongere wordt er gekeken naar welke trajecten er het meest aansluiten bij de toekomstwensen en samen wordt er bepaald voor welke periode en welke intensiteit een leer-werktraject ingezet wordt om de arbeidsfitheid te bevorderen. Een onderdeel hiervan kan een intensieve sollicitatietraining van het WPI zijn. De jongeren worden in deze variant bevorderd in de zelfregie doordat zij grote invloed hebben over hoe het traject er voor hen uit gaat zien en hoe deze in het verloop kan veranderen afhankelijk van de eigen inzet.

Soms is de multi-problematiek van een jongere zo groot en nog onvoldoende gestabiliseerd dat er eerst aan stabilisatie gewerkt moet worden voordat de jongere een stap verder kan zetten. In een dergelijk geval is er na beslissing uit een zorgoverleg bepaald dat er primair gericht wordt op het nakomen van andere afspraken. Dit zijn bijvoorbeeld afspraken bij GGZ, Jellinek, PuurZuid en meedraaien met het programma van de Elandsstraat.

4. Financiën

Bijna altijd is er bij de jongeren sprake van (hoge) schulden en ontbreekt er een (vast) inkomen. Stabilisatie en het terugdringen van de schulden gaat gepaard met het leren omgaan met geld. Veelal hebben jongeren geen idee wat zij waaraan uitgeven en wat er binnenkomt. Wel zijn zij vaak bewust van het feit dat er schulden zijn, maar waar en hoe hoog is onbekend. Zij lijken onbekwaam om de (juiste) regie te nemen over hun financiën. Om het opgebouwde patroon te doorbreken worden er een aantal acties ondernomen. De jongeren worden aangemeld bij het WPI, in geval van geen inkomen of een inkomen onder de uitkeringsgrens, om een stabiel inkomen te waarborgen. Daarnaast wordt iedere jongere, ongeacht of er bekend is of er schulden zijn, aangemeld voor een intakegesprek bij PuurZuid. Aan de hand van dit intakegesprek en het opvragen van schulden blijkt of de jongere ondersteuning behoeft in schuldhulpverlening en/of een budgetcursus geschikt is. Veelal is de problematiek zo groot dat de jongeren doorverwezen worden naar budgetbeheer of bewindvoering. Naast de ondersteuning van de ketenpartners worden de jongeren ook door de begeleiding op de Elandsstraat ondersteund op dit gebied. Zo wordt er onder andere samen de post geopend en de actie die hieruit volgt uitgevoerd. Eventueel wordt er een bankrekening met hen geopend. Daarnaast wordt er overzicht in de administratie en in- en uitgaven gecreëerd door het bijhouden van een door de Elandsstraat ontworpen administratiemap en kasboek. Ook worden er toeslagen waar recht op is aangevraagd met Digid. Doordat er uitgebreid gekeken wordt naar de vaardigheden in financiënbeheer en hulp ingezet wordt waar nodig, wordt er voorkomen dat de schulden verder oplopen en wordt een begin gemaakt met de aflossing van schulden. Daarnaast leert een jongere financiële zaken zelfstandig te regelen. Een jongere leert beter prioriteiten te stellen in het uitgavepatroon en hij leert zelfs hoe te sparen. Dit bevordert de zelfregie doordat de jongeren weer meer zelfstandig weloverwogen beslissingen kunnen nemen op het gebied van financiën.

5. Zorg en ondersteuning

Jongeren van de Elandsstraat missen de kracht om verantwoordelijkheden te dragen. Dit is de jongeren ook niet geleerd in de thuissituatie. Hierdoor zijn zij geneigd om niet (meer) te bewegen of om juist de verkeerde bewegingen te maken. Ze hebben zich dus gedrag aangeleerd om zich vooral aan die verantwoordelijkheid te onttrekken waardoor er dus verlies van zelfregie optreedt. Op deze manier worden ze niet met zichzelf geconfronteerd, wat wel nodig is voor het leerproces. Om ze in een korte tijd op een ander spoor te zetten is er binding, vertrouwen en ook zeker een gezonde heldere structuur nodig.

Om deze beweging in gang te zetten, biedt de Elandsstraat intensieve residentiële 24 uurzorg. Dit wordt gedaan met een permanente inzet van minimaal 2 professionele krachten. Deze zijn dag en nacht met de jongeren aan de slag om samen met hen te werken aan het veranderen en verbeteren van het huidige leefpatroon naar een gezond en duurzaam leefpatroon. Doormiddel van dit intensieve 24/7 zorgaanbod is de Elandsstraat in staat grondig te observeren ten aanzien van de kwetsbaarheid en draagkracht van de jongere. De actieve vorm van observeren zorgt ervoor dat het gesprek met de jongere voortdurend wordt aangegaan. De leefgebieden uit de ZRM zijn leidend bij het observeren. Samen met de cliënt worden de doelen gesteld en gewerkt aan het trajectplan.

Daarnaast richt het aanbod zich op praktische ondersteuning en ondersteuning in gedragsverandering. Gedragsverandering wordt op onderstaande manier teweeg gebracht:

- Unfreeze (het doorbreken van vastgeroeste gedragspatronen);
- Move (het zien dat gedragsverandering nodig is en daarmee ook beginnen);
- Refreeze (het bestendigen van de gedragsverandering).

Door deze manier van werken stabiliseren problemen zich en ontstaat er ruimte voor groei. Bovendien stuurt de geboden structuur jongeren al heel snel in de richting van het met zichzelf aan de slag gaan. Daarnaast leveren observatie en gesprekken een flexibele aanpak op, gericht op de individuele jongere. Hierbij is heel veel ruimte om te leren, waardoor uitval zelden voorkomt. Door deze aspecten wordt het voor de jongeren makkelijker haalbaar op basis van zelfregie te werken aan herstel.

Zelfregie

Het ontbreekt de jongeren vaak (voor een groot gedeelte) aan de vier elementen van zelfregie. Het element eigenaarschap is vaak onvoldoende aanwezig doordat de jongeren in het verleden de zeggenschap over het eigen leven is ontnomen. Er werden (belangrijke) beslissingen en keuzes voor hen gemaakt waardoor zij moeite hebben dit nu zelf te doen. Doordat zij nooit geleerd hebben belangrijke beslissingen in het eigen leven te nemen hebben zij ook niet het vermogen om dit te doen, waardoor het element eigen kracht ook beperkt aanwezig is. Zij kijken hierdoor vooral naar de belemmeringen in het leven. Het derde element motivatie hebben zij vaak onvoldoende omdat de eigen waarden en overtuigingen niet realistisch zijn. Tot slot is het vierde element, het sociaal netwerk veelal zwak wegens verstoorde relaties. De Elandsstraat speelt hier op verschillende manieren op in. Door de opties met jongeren over het behalen van doelen te bespreken stimuleert de begeleiding de jongeren in het nemen van eigen beslissingen en het maken van keuzes. Doordat de gesprekken tussen jongeren en begeleiding gericht zijn op mogelijkheden wordt de zelfkennis en het zelfvertrouwen vergroot. Door het bieden van inzicht in verschillende perspectieven leert de jongere zijn overtuigingen kritisch te belichten. Door te fungeren als de brug tussen het netwerk en de jongere wordt er toegang gecreëerd, wat dient als de eerste stap naar hulp uit het netwerk. Deze manieren van aanpak vergroot de verantwoordelijkheid en de prestaties waardoor het eigenaarschap weer naar de jongere verschuift. Daarnaast vergroot het de eigen kracht omdat het beslissingsvermogen van de jongere ontwikkelt. Ook is de jongere eerder in staat de intrinsieke motivatie aan te pakken doordat zij andere invalshoeken leren kennen. Tot slot vergroot het de zelfredzaamheid doordat er weer meer grip op het eigen leven komt. Doordat met steun van de Elandsstraat de vier elementen zich positief ontwikkelen wordt de zelfregie van de jongeren ook bevorderd.

Samenwerking met de buurt/ wijk

De Elandsstraat gaat voor saamhorigheid in de buurt. Een harmonieuze relatie tussen de buurtbewoners en de gebruikers van De Elandsstraat is dan ook erg belangrijk. Om deze relatie te onderhouden wordt de buurt op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen. Zij worden bijvoorbeeld uitgenodigd voor gezamenlijke maaltijden bereid door de jongeren, een nieuwsbrief is in ontwikkeling en er is uiteraard persoonlijk contact. Het komt zelfs voor dat een buurtbewoner een jongere als maatje onder de hoede neemt. Door deze manieren van contactleggen worden overlastsituaties voorkomen en bovenal heeft de omgeving een helder beeld over wat er zich binnen de muren van de Elandsstraat afspeelt. De medewerkers zijn direct aanspreekbaar op vragen en zorgen over bijvoorbeeld overlast.

Naast contact met buurtbewoners is er contact met een aantal detailhandelszaken en horecagelegenheden in de wijk. Een aantal hiervan doneren wel eens (op nationale feestdagen) een product voor jongeren. Er wordt de jongeren dan op deze manier vanuit het sociale oogpunt een extraatje geboden. Te denken valt aan een taart, koek, gezelschapsspel of boeken. Daarnaast wordt er regelmatig de mogelijkheid aan de jongeren geboden om werkervaring op te doen in een van de detailhandelszaken en horecagelegenheden in de buurt.

Tot slot is het van belang dat er regelmatig informatie uitwisseling plaatsvindt tussen de buurtregisseur en de Elandsstraat. Hierom komt de buurtregisseur met een collega maandelijks op bezoek. Op deze manier blijven beide partijen op de hoogte van de ontwikkelingen.

Door deze verschillende manieren van contact met de wijk, maken de jongeren kennis met de geschiedenis en cultuur van de omgeving. Daarnaast ervaren zij de Elandsstraat, mede door deze mogelijkheden uit de wijk, als veilige uitvalsbasis en landingshaven.

Milieukenmaken

Voor behoud van een gezonde leefomgeving is milieubewustzijn noodzakelijk. De Elandsstraat wil graag bijdragen aan het beschermen van het milieu.

Hierom is zij onder andere actief in het scheiden van afval waar mogelijk. Er wordt FSC-gecertificeerd printpapier en gerecycled wcpapier gebruikt. De Elandsstraat doet aan refurbishing van eigen meubelen als zij aan vervanging toe zijn in plaats van nieuwe te kopen. Op het gebied van schoonmaak wordt iemand ingehuurd die naast de ruimten van de Elandsstraat ook andere ruimten in het pand schoonhoudt. Daarnaast wordt er overdag schoongemaakt, waardoor er lagere energiekosten zijn. Ook worden er schoonmaakmiddelen gebruikt die zo min mogelijk belastend zijn voor het milieu. Tevens heeft de aanwezigheid van de schoonmaker ook een sociaal aspect doordat er contact is met jongeren en zij zo efficiënt en milieubewust leren schoonmaken. Voedselverspilling wordt tegengegaan door afgestapt producten in te kopen, jongeren aan te spreken bij afwezigheid van de verplichte avondmaaltijd en op het weggoien van voedsel. Waar mogelijk worden er biologische producten ingekocht.

Ook is energiebesparing een onderwerp van gesprek. De medewerkers doen de lichten en apparatuur uit wanneer deze niet gebruikt worden en spreken de jongeren er op aan als zij dit niet doen.

Op het gebied van vervoer wordt de jongeren het gebruik van een fiets voor besparing van eigen kosten en milieubewustheid geadviseerd. Ook de medewerkers van de Elandsstraat worden gemotiveerd om met de fiets naar het werk te komen en er kan gebruik gemaakt worden van de bedrijfsfiets bij werkbezoeken.

Tot slot worden de jongeren geïnformeerd over het aanschaffen van nieuwe spullen en het wegdoen van spullen. Hierbij wordt inzicht gegeven dat het gebruik van tweedehands spullen en goed voor kostenbesparing is maar ook zeker minder belastend is voor het milieu. Hetzelfde geldt voor het geven van een tweede leven van je eigen gebruikte spullen. Hier is de Elandsstraat het voorbeeld in.

Op deze manier wordt de jongeren verschillende zaken met betrekking tot spaarzaamheid in het milieu bijgebracht.

Vorbereiding op door en/ of uitstroom uit de MOJ

Kwetsbare jongeren hebben intensieve ondersteuning op maat nodig. Bij het ontbreken van de juiste ondersteuning waarbij de jongere zelf in actie moet komen, leert de jongere onvoldoende om duurzaam door te kunnen stromen. Hierbij moet de jongere inzicht geboden worden in de verwachtingen en onzekerheden die een nieuwe woonplek met zich meebrengt. Belangrijk is dat de jongeren perspectief geboden krijgen. De ervaring leert dat belangrijke aspecten voor de jongeren meer zelfstandigheid, in de vorm van een eigen plek en minder begeleiding zijn.

Om goed voorbereid naar de vervolgplek te kunnen gaan wordt naast de eerder genoemde methoden tijdens het dagprogramma uitleg gegeven over de verschillende doorstroomlocaties en uitstroommogelijkheden. Per locatie wordt er aangegeven wat de eisen en voorwaarden zijn om naar die plek door te stromen. Ook wordt er omschreven hoe de manier van hulpverlening op de nieuwe locatie vormgegeven is. Tevens wordt er doormiddel van Empowerment gestreefd naar het bestendigen van de ontwikkeling in zelfredzaamheid.

Doordat de intensieve ondersteuning veel beweging van de jongeren vraagt, worden zij op deze manier zo goed mogelijk voorbereid om zo zelfstandig mogelijk (naar capaciteit) te kunnen wonen en participeren in de samenleving. Daarnaast wordt duidelijk uit de manier van begeleiden, dat begeleid wonen de volgende stap is waardoor het besef en planningsvermogen voor toekomstgericht handelen vergroot wordt.